

мали істотно нижчий показник урожайності — 22,7 та 24,1 т/га, що на 2,11 та 0,78 т/га нижче за контроль (НІР<sub>05</sub> — 0,75).

Отже, кращі результати отримані за схеми сівби  $(45+15+15+15) \times 4$  з густотою посіву 1,12 млн. шт./га та площею живлення кожної рослини 90 см<sup>2</sup>. Дана схема дозволяє отримувати до 23,29 т/га товарної продукції сорту Сора та 25,89 т/га товарної продукції гібриду Адель F<sub>1</sub> в умовах богару.

## **УРОЖАЙНІСТЬ СОЧЕВИЦІ НА ЧОРНОЗЕМІ ОПІДЗОЛЕНОМУ ЗАЛЕЖНО ВІД УМОВ МІНЕРАЛЬНОГО ЖИВЛЕННЯ**

*Ліна МУСІЄНКО, аспірантка*

*Уманський національний університет садівництва, м. Умань*

Відносно дешевим і смачним аналогом тваринного білку є зернобобові культури, вирощування яких може вирішити проблеми, пов'язані з поліпшенням здоров'я людей, голодом та екологічним станом довкілля [5].

Здатність фіксувати молекулярний азот атмосфери сприяє підвищенню родючості ґрунту та знижує доцільність використання високих норм мінеральних добрив, що призводить до зменшення вуглецевого сліду та побічно знижує викиди парникових газів [2]. Зернобобові також впливають на підтримання ґрунтового біорізноманіття завдяки створенню сприятливих умови для життєдіяльності мікроорганізмів, сприяють збільшенню адаптаційного потенціалу рослин у зв'язку зі зміною клімату [4, 5].

Традиційні культури, такі як люцерна і горох, на даному етапі не вирішують повністю вищевказану проблему. Це пов'язано із різким зниженням розвитку тваринництва і як наслідок, часткова або повна відмова від посівів кормових бобових культур. Також знизився попит внутрішнього ринку і досить низька ціна на ці культури. Тому основним завданням нинішнього сільськогосподарського виробництва є пошук нових бобових культур невибагливих до зволоження і здатних формувати стабільні врожаї зерна та соломи, які б мали значний попит на внутрішньому та зовнішньому ринках. Такою культурою в Правобережному Лісостепу може бути сочевиця. Зерно сочевиці містить 21–36 % білку, 47–60 – крохмалю, 0,6–2,1 – жиру, 2–4 – клітковини, 2–4 % золи [3]. Енергетична цінність 100 г зерна складає 310 ккал [1].

Відкритим залишається питання оптимального мінерального живлення сочевиці в певних ґрунтово-кліматичних умовах, де це питання є не до кінця вивченим.

Дослідження проводилися на дослідних ділянках кафедри агрохімії і ґрунтознавства Уманського національного університету садівництва. Досліджувався вплив різних доз азотних, фосфорних і калійних добрив в поєднання з інокуляцією та мікродобривами.

За даними досліджень проведених у 2018–2021 рр., краще себе проявили відносно до контролю без добрив варіанти досліду: N<sub>60</sub>P<sub>30</sub>K<sub>40</sub>+молібден де врожайність склала 2,33 т/га без інокуляції та 2,53 т/га з інокуляцією

бульбочковими бактеріями;  $N_{60}P_{30}K_{40}$  – 2,25 т/га без інокуляції. На ділянках із інокуляцією насіння на другому місці був варіант із дослідом  $N_{30}P_{30}K_{40}S_{34}$ +молібден, – 2,49 т/га, тоді як урожайність контролю цих ділянок становила 1,63 і 1,76 т/га відповідно без та з інокуляцією.

Отже, для отримання високих врожаїв сочевиці в умовах Правобережного Лісостепу України важливим є оптимізація мінерального живлення рослин завдяки внесенню в оптимальному співвідношенні макроелементів у поєднанні з молібденом та інокуляцією насіння бульбочковими бактеріями.

### Література

1. Горлов И. Ф. Новое в производстве пищевых продуктов повышенной биологической ценности. *Хранение и переработка сельхозсырья*. 2005. № 3. С. 57–59.
2. Использование технологичных сортов – реальный путь возрождения производства зернобобовых культур. А. М. Шевченко, В. М. Цымбал, Н. С. Ерохина. *Зб. наук. пр. Луганського національного аграрного університету*. 2002. Серія Сільськогосподарські науки. №20(32). С. 22–25.
3. Клиша А. І. Кулініч О. О. Елементи продуктивності у сочевиці та їх вплив на урожайність. *Селекція і насінництво*. Харків, 2005. Вип. 90. С. 268–274.
4. От лимской фасоли до голубиноного гороха: ООН запускает Международный год зернобобовых. URL: <http://www.fao.org/news/story/ru/item/343653/icode/>
5. Тележенко Л. М. Атанасова В. В. Сочевиця як важливий національний ресурс рослинного білка. *Корми і кормовиробництво*. 2010. № 66. С. 158–163.

## НАРОДНОГОСПОДАРСЬКЕ ЗНАЧЕННЯ КУКУРУДЗИ ЦУКРОВОЇ

Владислав ЧЕРЕДНІЧЕНКО, аспірант

Уманський національний університет садівництва, м. Умань

Кукурудза цукрова – цінна овочева культура і завдяки своїм унікальним смаковим якостям та умісту важливих поживних речовин і вітамінів належить до найкорисніших овочів. У 1 кг зерна кукурудзи цукрової міститься до 25 г протеїну, 8 г жиру, 135 г вуглеводів, 775 мг фосфору, 60 мг кальцію, 3,2 мг заліза. Кукурудза цукрова є важливим джерелом надходження в організм людини вітамінів групи В, це В<sub>1</sub>, В<sub>2</sub>, та РР, С. У фазі молочно-воскової стиглості у зернівках кукурудзи міститься майже 80 % елементів періодичної системи Менделєєва. Кукурудза за калорійністю посідає перше місце серед усіх овочів, оскільки у 100 г зерна молочної стиглості міститься від 334–340 до 530 ккал. Слід зауважити, що за правильного зберігання у замороженому, консервованому або свіжому вигляді в умовах керованої атмосфери, що передбачає штучне регулювання температури повітря, концентрації в ньому